

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

THE LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS
CHICAGO
JAN 26 1929

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniki
prostor:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXII.

Chicago, Ill., sobota, 26. januarja (January 26), 1929.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 22

Svetovni kapitalizem jači svojo oblast

Ustvarjajo se mednarodni trusti in karteli. Kapitalizem pridobiva kontrolo nad industrijo.

Washington, D. C. — Svetovni kapitalizem, vtelesen v mednarodnih trustih in kartelih, ki so se pojavili po svetovni vojni, je v zadnjem času dobil pod svojo kontrolo industrijo cinka. To je vest, ki je bila poslana iz Pariza in je povzročila različne komentarje med tehničnimi in komercialnimi elementi v državnem in trgovskem departmentu. Za ljudi, ki se zanimajo za svetovno trgovino, je ta vest važnejša kot zgraditev novih bojnih ladij in vprašanje nemških reparacij. Mednarodni kapitalizem ne pozna meja, katere bi morale varovati močno bojno brodogradnjo; kapitalizem razteza svoje krepilje po naravnih zakonih v vseh deželah sveta s pomočjo denarja, ki je odločujoče sredstvo v trgovini.

Pred svetovno vojno je Nemčija imela faktično kontrolo nad produkcijo cinka, kakor je imela nad nekaterimi drugimi surovinami, ki so temeljna podlaga industrij. Po vojni so evropski kapitalisti delali na to, da se uniči narodno trgovino. Njih cilj je bil ustvariti mednarodne truste in kartele. Pričeli so z industrijo žvepla, ki je kmalu pršla pod kontrolo italijanskih, nemških, ameriških in drugih kapitalistov. Ustvaril se je monopol v produkciji sulfura. Nato so britski kapitalisti s pomočjo svojih udanih zakonodajalcev osvojili industrijo kositlja. Sedaj imajo direktno kontrolo nad produkcijo pločevine v malajskih državah, sklopljene so dolgotrajne pogodbe z Bolivijo in drugimi državami v Južni Ameriki. Produkcija pločevine je v rokah britskih kapitalistov, združenih v trustu.

Produkcija aluminija je v rokah mednarodnih kapitalistov. Nasproti evropskemu kartelu stoji Mellonov trust, ki kontrolira produkcijo v Kanadi in Skandinaviji. Zakon Velike Britanije zahteva, da se produkti iz surovega blaga izdelujejo v deželah, ki so pod njeno oblastjo. Baksit, ki je izkopen v Britski Gvineji, katere lastuje Mellon, se pošilja v njegovo toplotnico v Kanadi, da se tako zadosti zakonu. Da se bodo Mellonovi interesi združili z britskimi v doglednem času, je skoro gotova stvar. Tako bo nastal spet velik trust, ki bo kontroliral aluminijevo industrijo.

Sedaj se je združil evropski kartel, ki ima monopol nad produkcijo cinka v Evropi, z ameriškim trustom. Mednarodni finančniki se skušajo otresti narodnega tekmovanja, ker taka kompeticija zmanjšuje profite. Mednarodna kontrola kakšne industrije pa tudi zmanjšuje vladno vmešavanje v obratovanje. To pa vse govori v prid mogočnim kombinacijam.

Vladni inženirji in zvedenci so mnenja, da bodo ameriški dolarji in kapitalisti v prihodnjih petnajstih letih potom mednarodnih trustov kontrolirali svetovno produkcijo rude in surovega blaga; to se morda še raztegne na druge produkte, v prvi vrsti na premog in olje. Kadar bo prišel tisti čas, bodo politične meje pomenile še manj, kot pomenijo sedaj. Političarji bodo lahko napovedovali vojne, toda mednarodni kapitalisti bodo ti, ki bodo želi profite in izvajali zmage.

Ženska umrla radi opeklin.
Chicago. — Anna Quinlivan, stara 41 let, je v četrtek umrla v Henrotin bolnišnici radi opeklin, katere je dobila prejšnji dan, ko je nastala ekspanzija plina v njenem stanovanju, 52 W. Superior st.

Obtožnica proti delavcem umaknjena

Veleporota se ni izrekla za krivdo.

Martins Ferry, O. — Obtožba, ki je bila vložena proti I. Amterju, ki je bil obdolžen, da je hujškal ljudstvo k upor, je bila umaknjena. Veleporota se ni izrekla za obtožnico.

Amter in par drugih je bilo obtoženih hujškanja k uporom, ko se je v preteklem oktobru vršil shod delavske (komunistične) stranke v tem mestu. Takrat je policija napadla zborovalce z bombami, ki povzročajo solze.

Mestne avtoritete so dovolile zborovanje šele, ko je odvetnik Ameriške unije za civilne svobodščine zagrozil, da bo vsa stvar predložil sodišču, ako oblast ne dajo dovoljenja za zborovanje, kot so prvotno določili.

Dovoljenje je bilo končno izdano, toda s pridržkom, da se na shodu razpravlja samo o vprašanjih volilne kampanje. Ko je pa Carl Hacker, eden izmed govornikov, pričel kritizirati mestne oblasti radi njih postopanja, tedaj je policija napadla zborovalce. Oo tej priliki so bili aretirani I. Amter, Hacker in Frank Henderson in odvedeni v zapore.

Pozneje je bila proti njim vložena obtožnica, da so s svojimi govori ščuvali zborovalce k nemiru in uporu.

Prosperiteta v ječi!

Lepo je v ječi — toda moraš biti vsaj butlegar, drugače je slab.

Chicago. — Največ svobode in največ prosperitete je v illinojski ječi — kjeršibodi, kajti ječi, hvala Bogu, je dosti — ampak... Tu je zajec v grmu. Sledeča povest je resnična, ni povest o Miklavžu in klerikalno-časnikaških Miklavžih:

Barney Kessell, 3121 Diversey Parkway, je bil pred zveznim sodiščem kot obtoženec. S prohibicijo je prišel navskriž. Sodnik Wham ga je obsodil na 60 dni zopora, toda ne v čikaški ječi, kajti znano je, da je čikaška ječa jako preobila za butlegarske barone. Sodnik je odredil, da Kessell odsedi 60 dni v zaporih v Oregonu, Ill. Kessell se je pokoril in enkrat v zadnjem decembru se je odpeljal v Oregon.

Te dni je pa prohibični komisar Yellowley prejel poročilo, da se je Kessell zredil za deset funtov, odkar je v "zaporu" v Oregonu. Pravzaprav — se glasi poročilo — Kessell ni v ječi, ampak samo šerifov gost. Yellowley je poslal preiskovalce, ki so potrdili, da Kessell sploh ni v ječi. Mož hodi po mestu in obiskuje sladoleadne, kinogledališča, brivnice in drugače ubija čas, zvečer pa gre k šerifu in spi v njegovi sobi za goste. Dobro se mu godi.

Ko je sodnik Wham to izvedel, je ves razkačen poklical predse šerifa Sama Gooda in njegove šerifske deputije, da mu dokažejo, če niso razšli iz sodišča. Obenem je bil Kessell ponovno aretiran v "zaporu" in če se izpolni sodnikova grožnja, bo moral odsediti vso kazen od kraja v pravi ječi.

Romunija zahteva, da se sovjeti ti odpovejo Besarabiji.

Bukarešta, 24. jan. — Romunska kmetijska vlada je danes obvestila Poljsko, da je pripravljena podpisati z Rusijo protokol za takojšnje uveljavljenje Kelloggovega pakta s pogojem, če se Sovjetska unija v protokolu izreče, da Besarabija pripada Romuniji.

Samomor v ječi.

Chelsea, Mass. — Tone Kuzma je bil aretiran, ker je napadel svojo ženo z nožem. Pred par dnevi se je v ječi obesil. Iz svoje aršave si je naredil vrh. Star je bil 48 let.

ŽELEZNIŠKI BARONI SE UPIRAJO

Magnatje protestirajo proti predlogi, da bi zvezna vlada regulirala industrijo na polju mehkega premoga.

Washington, D. C. — G. S. Duncan, ekonom in odvetnik v službi ravnateljstva ameriških železnic je proti predlogi, ki je sedaj pred senatnim odborom za meddržavno trgovino in protesta proti nekaterim določbam, v katerih je rečeno, naj zvezna vlada regulira industrijo premoga na polju mehkega premoga. Ako bodo te določbe sprejete, bo zvezna vlada lahko ovirala železniška društva, ako bodo te akusale bojkotirati premog iz unijskih rudnikov.

Duncan je ignoriral dejstvo, da so Pennsylvania, Baltimore & Ohio in druge močne železniške družbe regulirale gotovo unijska premožnja polja, ker so rajši naročala premog od družb, ki niso imele pogodb z organiziranimi rudarji. Protestiral je proti zvezni regulaciji in trdil, da bi regulacija ovirala železniški promet in povisala transportne stroške.

Alfred M. Liveright, pravni svetovalec pri Central Pennsylvania Coal producers, je izjavil, da je regulacija v prvi vrsti potrebna, da se štiti pravice rudarske organizacije. Omenil je, da so operatorji premogovnikov že večkrat trdili, da kongres nima pravice, da bi reguliral produkcijo premoga. Na ta argument je odgovoril senator Wheeler iz Montane, ugovarjajoč, da je vladna policijska sila zadostuje in garantira vladno regulacijo v interesu javnosti.

Uradniki in odvetniki rudarske organizacije UMWA upajo, da bo predloga priporočena senatu za sprejem še tekom zasedanja kongresa, glasovanje o nji pa se bo vrnilo v prihodnjem zasedanju kongresa.

Brezposelnost premogarjev.

Hazleton, Pa. — R. Hartnedy, predsednik rudarskega distrikta, zahteva zvezno preiskavo, zakaj Lehigh Valley Coal Co. se ni prišla obratovati v njenih premogovnikih, akoprav so prilike na trgu ugodne. Hartnedy je obvestil John L. Lewisa, predsednika UMWA, da je najbrž namen družbe prijeti z manipulacijami delnic v korist delničarjev v času, ko je na tisoče premogarjev brez dela.

Avtni delavci ne prejema bonusa.

Ardmore, Pa. — Delavci, ki delajo v tovarni Auto Car Co., prejema 56c na uro. Družba je uvedla sistem, po katerem naj bi delavec prejel bonus od svojega dela. Neki delavec je po preteku dveh tednov prejel 16c bonusa. Tak je ta sistem. Delavec ne dobi nič. Cezurno delo je plačano kot navadno, 56c na uro. Upanje, da bodo delavci prejeli bonus, se je izjalovilo.

Družba podpisala pogodbo s kamnoseki.

Stonington, Me. — Goss Granite Quarry Co. je podpisala pogodbo s kamnoseki za dve leti. Kamnoseki so zagrozili s stavko, ako družba ne podpisuje pogodbe. To je pomagalo in družba se je uklonila in sprejela vse zahteve delavcev, ki so ji bile predložene v pogodbi.

Kapitalist dal tri milijone uni-verzi.

Chicago. — Frederick C. Austin, tovarnar in multimilijonar, je poklonil Northwestern univerzi tri milijone dolarjev vredno poslopje v Chicago s pogojem, da se dohodki istega poslopja za trgovalne tečaje na univerzi.

Borah poziva Anglijo, naj opusti morskot kontrolo

Senator grozi, da drugače bo Amerika prisiljena zgraditi enako floto.

Washington, D. C. — Miroljubi senator Borah, predsednik senatnega odbora za zunanje zadeve, je v četrtek v teku debate o gradnji petnajstih novih križark, indirektno pozval Veliko Britanijo, naj se odreče svojim historičnim pretenzijam, da je ona poklicana kontrolirati svetovna morja ter naj osvoji princip, da so morja svobodna in pripadajo vsem narodom.

Borah je dejal, da miru in razoroženja na morju ne bo, dokler se ne reši vprašanje, da li ima katera velevala pravico kontrolirati morja. V to vprašanje sta zdaj zapleteni Amerika in Anglija. Anglija vztraja, da mora ona ostati gospodar na morju in zato vzdržuje največjo bojno mornarico. Amerika tega ne trpi, ker hoče imeti svobodna morja za svojo mednarodno trgovino. Ako se torej Anglija ne izreče za princip svobode na morju, bo Amerika prisiljena zgraditi prav tako veliko in močno bojno brodogradnjo kakor ga ima Anglija — in če bo Anglija tekmovala z brodogradnjo, bo Amerika zgradila še večje in večje, dokler Anglija popolnoma ne zbankrotira. Amerika danes to zmore. To je edini izhod.

Berger zahteva poročno reprezentacijo

Pod sedanjim sistemom manjšina izvoli večino kongresnikov.

Washington, D. C. — Victor L. Berger, socialistični kongresnik, je vložil predlog v nižji zbornici za proporcionalno reprezentacijo pri volitvah kongresnikov. Pri utemeljevanju svojega predloga je pokazal, da po sedanjem sistemu manjšina izvoli večino članov v nižji zbornici.

Leta 1926 je bilo oddanih 150,000 glasov za demokrate v državi Iowa, toda vsi ti glasovi niso izvolili niti enega kongresnika, dočim je 300,000 republikanskih glasov izvolilo 11 kongresnikov. V državi New York, kjer imajo demokrate manjšino glasov, je bilo izvoljenih več demokratskih kongresnikov kot republikanskih. V pretečenih predsedniških volitvah je bilo oddanih 300,000 glasov za socialističnega kandidata, toda vsi ti niso izvolili niti enega zastopnika, 228,000 demokratov v Texasu je pa leta 1926 izvolilo 17 kongresnikov.

Predloga proti kriminalnemu sindikalizmu.

Denver, Colo. — V coloradski legislaturi je bila vložena predloga proti kriminalnemu sindikalizmu. Sponsorji te predloga imajo namen udariti po organizaciji IWW. Ta organizacija je bila zelo aktivna v premogarski stavki l. 1927. Država Colorado je ena izmed držav, ki še nima takega zakona niti zakona proti hujkanju k vstaji in nemiru. Unija za civilne svobodščine se bo bojevala proti sprejetju tega zakona potom njenega članstva v državi Colorado.

Delavci doprinesajo živne.

Charleston, S. C. — Čez tukajšnjo reko delavci grade velik most in ne mine skore dan, da bi se ne pripetila kakšna nesreča. V zadnjih par tednih je bilo pri delu ubitih že dvanajst delavcev, 24 je bilo poškodovanih, izmed katerih jih je par, ki ne bodo več sposobni za delo in bodo ostali pohabljeni za vse življenje. Nesreče se bodo radi slabih varnostnih naprav in nevarnega dela še ponavljale, kajti šele četrta konstrukcija mosta je komaj dodelanega.

SEDEMURNIK IZVEDEN V RUSIJI

Sedemurnik se začel uvajati v tekstilnih tovarnah, kjer dela 3000 delavcev in delavk. Velika slavnost.

Moskva, 25. jan. — Napovedani sedemurnik v Sovjetski uniji se je začel uvajati včeraj v novi tekstilni tovarni v Moskvu, v kateri je zaposlenih 3000 delavcev in delavk. Ob tej priliki je bila v tovarni velika slavnost. Delo so odprli z godbo in petjem "Internationale." Vsi delavci in delavke so pele. Nato so nastopili govorniki.

"Sovjetska unija je do sedaj edina dežela na svetu, kjer delavec lahko živi in dela tako kakor si želi delovno ljudstvo," je rekel prvi govornik. "V Ameriki, kjer imajo ogromen industrijski razvoj in sijajne tehniške pripomočke, vidimo zatiranje in lakotiranje delavstva. Toliko hvaležna Amerika je dobra samo za one ljudi, ki žive ob delu drugih in ki znajo in morejo lakotirati druge. Sedemurnik izboljša materialno in kulturno življenje delavcev, ampak mi moramo skrbeti, da stroški produkcije ostanejo na isti stopnji, drugače nam sedemurnik ne bo pomagal. Graditi moramo socializem s delom, ne samo z besedami."

Plača delavcev ostane ista. Delavci, ki so plačani od kosa, do deset odstotkov zvišanja od kosa. Tovarna obratuje v dveh "šifih." Prvi začne ob 6:30 zjutraj, drugi pa ob dveh popoldne. Delavci obeh "šif" imajo pol ure prosto za prigrizek. Delavka veselo izjavljajo: "Poletni bo lep!"

Kajšek napoveduje novo dobo za Kitajce

Doba vojaških diktatur je končana in Kitajski ima danes civilno vlado. Inozemci morajo to priznati.

Nanking, 25. jan. — Čiang Kajšek, predsednik kitajske vlade, je včeraj pred petdesetimi inozemskimi (ameriški, angleški, francoski in japonski) častnikarimi poročevalci izjavil, da je stara raskosna, militaristična in reakcionarna Kitajska mrtva in na njenem mestu je že vstala nova Kitajska, ki je popolnoma drugačna od stare in enaka vladam na čelu svetovnih velesil.

"Kitajski ni več dežela civilnih vojn," je rekel Kajšek. "Kitajski je danes centralizirana in organizirana pa bo še bolj. Ima centralizirano civilno vlado. Kitajski se nikdar več ne vrne v feudalizem in čase vojaških diktatur. Inozemci bi morali to videti in priznati. Inozemci morajo razumeti, da je na Kitajskem nov red in je v vprašanje nekaj let, ko bo Kitajska v stanju stopiti v družino narodov in pomagati pri direktni miru in svetovnega blagostanja."

Y. L. Tong, podminister zunanjih zadev, je dejal, da vlada zdaj vodi intenzivno kampanjo za odpravo ekstraterritorialnih privilegijev. Izrekel je upanje, da velevali umaknejo svoja konzularna sodišča še to leto.

Pleteninarska organizacija pridobiva člane.

Paterson, N. J. — Organizacija pleteninarskih delavcev, The Full Fashioned Hosiery Workers, zahteva unijsko kartoto od vsakega delavca, ki dobi delo v katerikoli tovarni pletenin v severnem delu države. Unija vodi poseben seznam brezposelnih delavcev, kateri je predložen tovarnarjem, da jih upošle. Število organiziranih delavcev se na ta način stalno množi.

Moskva ne financira več svetovne propagande

Stalin deluje, da se sovjetska vlada in komunistična internacionala resnično ločita. Bretnil je Buharina.

Moskva, 25. jan. — Nova ofenziva proti Trockijevi opoziciji, s katero zdaj dočista pometejo iz stranke in poženejo nove voditelje za starimi — v izgnanstvo, bo imela važen učinek na bodočo notranjo in zunanjo politiko sovjetske vlade.

Stalinova politika je, da se ruški denar ne zapravlja več za komunistično propagando v tujih deželah. Prav radi tega sta se sprla s Trockijem, ki je fanatičen levčar. Trockij je hotel in še danes hoče, da Rusija ostane v "permanentni revoluciji" in porabi svoja bogastva za revolucionarno agitacijo po vsem svetu, dokler ne zmaga komunistična revolucija povsod. Internacionala mora biti nad sovjetsko vlado. Nasprotno vztraja Stalin, da Rusija porabi vse svoje moči za gradnjo svojih industrij in zgradbo vzorne socialistične republike na ruških tleh, nakar naj povabi delavske delegacije iz tujih dežel, da si ogledajo novo ekonomsko in socialno stavbo in potem naj sami uprizarjajo revolucije doma na svoje stroške. Medtem mora sovjetska vlada imeti proste roke in dajati internacionali le moralno podporo. Komunistična internacionala mora držati roke proč od sovjetske vlade.

Iz tega razloga je Stalin pred nekaj dnevi po svojem politbiroju strogostil Buharina s predsedništvu izvrševalnega odbora Internacionala in je sam prevzel kontrolo. Zadnje leto je internacionala dobila malo prostora v sovjetskih listih; ideja svetovne revolucije se počasi umika v ozadje, blagostanje Rusije je glavno vprašanje.

Zanimiv je članek, ki ga je v sredo objavil vladni organ "Izvestja" v Moskvu. Članek namiguje, da se komunistična internacionala polagoma odločuje od sovjetske vlade in glavna skrb ruske komunistične stranke pod vodstvom Stalina je, da se Sovjetska unija najprej opomore gospodarsko. Dalje list napada Trockija, da bi bil igral vlogo "rdečega Napoleona." Trockijevi pristajači so sovražniki sovjetskih republik in zato morajo biti popolnoma uničeni.

Listi nadalje poročajo, da so v teku mnogi in veliki javni shodi delavcev, ki ostro obsojajo Trockijevo opozicijo in pozivajo Stalina, naj odločno nadaljuje svojo dobro politiko.

Lindbergh poleti v Južno Ameriko.

Washington, D. C. — Charles A. Lindbergh pojde v enem mesecu na značno turo "poslanstva dobre volje" v Južno Ameriko. Poletje ga vlada s namenom, da pripravi pot za otvoritev letalske črte med Severno in Južno Ameriko, ki se bo vlekla ob Pacifiku navzdol in iz Argentine preko Brazilije navzgor proti Mehikemu zalivu.

Dva sta se ubila na ledu.

Hammond, Ind. — Dva moža sta se ubila v zadnjih dveh dneh na istem mestu na ledenem uličnem hodniku. Edward Lindblom je padel v terek in si zlomil vrat. Bil je na mestu mrtve. V četrtek je na istem mestu padel John Bobot in si tako razbil glavo, da je par ur potem umrl. Ko je bilo odposlano to poročilo, je led še vedno na dotičnem mestu. Niso ga počistili.

Vozniki takšjev izdajajo svoj list.

New York City. — Organizirani vozniki takšjev v tem mestu so pričeli izdajati svoj list "Taxi Unionist", ki bo zastopal in varoval njih interese. Organizacija voznikov takšjev je precej močna in znanu je že več pridobitev za svoje člane.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

133

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-1928) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da va mje s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

KONCEM TEDNA.

Čikaški dnevnik naznanja, da je bil predložen mestnemu svetu apel, da se število čikaških policajev pomnoži za 5,400 mož; tako da bo čikaška policijska armada štela blizu enajst tisoč mož.

Kdo je ta apel na mestni svet predložil, tega dnevniki ne povedo, ampak ti samo naglašajo, da je pomnožitev policije za zahtevano število potrebna zaradi naraščajočega števila hudodelstev.

Število čikaške policije se je v teku zadnjih pet in dvajset let parkrat pomnožilo. Pri tem se je vedno naglašalo, da je to potreba zaradi množičnega zločinov. Policijska armada se je množila, število hudodelstev pa tudi.

Newyorška policijska armada šteje 16,117 mož, ali zločini v New Yorku so ravno tako nekaj vsakdanjega kot v Chicagu.

Povečanje števila policije pomeni povišanje davkov, to pa zopet pomeni podražitev življenjskih potrebščin. Zopet bo delavec oni, ki bo plačal ceno.

Število zločinov ni odvisno od števila policajev, ampak od vzrokov, ki povzročajo zločine. Ti vzroki za množenje števila zločinov pa tiče v današnjem gospodarskem sistemu, ki ustvarja na eni strani revščino, na drugi pa bogastvo. Zločini se množe, kadar je veliko število ljudi brez dela, naobratno se pa število zločinov krči, kadar je ljudstvo zaposleno v industriji. Po zimi so zločini bolj številni kot poleti, ker ljudje več potrebujejo za svojo prehrano kot poleti. Tako je bilo v preteklosti in tako ostane tudi v bodočnosti, dokler imamo kapitalistični sistem blagovne produkcije in distribucije, ne glede na to, ako bo čikaška policijska armada štela 20,000. Zakaj? Ker merodajni faktorji se ne mislijo na odpravo pravih vzrokov, ki povzročajo hudodelstvo.

Zemljišča lakomni ljudje že vprašujejo zemljiščni urad v Phoenixu, Ariz., o zemljiščih, ki se bodo namakala od jezera, ki nastane, ko se zgradi velik močan jez v Boulder Canyon. Ljudje seveda iščejo le tak svet, ki je zastoj in registracije se vrše v okrajih Mohave in Yuma.

Registrar sicer pojasnjuje ljudem, da ni prejel še nobenih uradnih in neoficijelnih informacij glede namakanja zemljišč.

Ampak ljudstvu mu ne verjame. Zelja po premoženju in hitrem obogatitvi tvori tisto gonilno silo, ki dostikrat povzroči, da v ljudih zatre razsodnost in premišljenost.

Marsikdo se bo jokalo kasneje, ker njegov svet ne bo niti toliko vreden, da bo plačal stroške za registracijo.

Mooneyjev obrambni odbor ima v načrtu privedi na Lincolnov rojstni dan veliko manifestacijo za pomiloščenje Tom Mooneyja in Warren K. Billingsa. Ta odbor bo priredil shode v raznih mestih in industrijskih središčih v Združenih državah. Na shodu v San Franciscu bo govoril sodnik Franklin K. Griffith, ki je Mooneyja obsodil na vešala. Iz Savla je postal Pavel. Zdej je najgorečnejši zagovornik popolnega pomiloščenja za Mooneyja in Billingsa, kajti prepričan je, da so glavne priče za državo pričale po krivem.

Senator Shipstead je predložil senatu resolucijo za dognanje vzrokov svetovne vojne. Ko je bila vojna končana, je preiskovalna komisija, ki je sestala samo iz članov alirancev dognala, da je edino Nemčija zakrivila svetovno vojno, dasiravno so takrat socialisti kazali na kapitalizem kot glavnega povzročitelja svetovne vojne. Po vojni je minilo že več kot deset let. In mogoče je, da se bodo člani nove komisije, ki naj bi po sprejeti resoluciji bili nevtralni, izrekli, da je povzročitelj svetovne vojne kapitalistični sistem blagovne produkcije in distribucije. Kajti vojna histerija je minila in počasi se vrača zopet razsodnost.

VESTI IZ NASELBIN

O Subljevem koncertu v Friscu.

San Francisco, Calif. — V minulem letu je bilo storjeno mnogo dobrega v prid kapitalizmu, veliko več slabega pa za navadnega delavca. Volitve so bile uspešne za delodajalce in njih prijatelje, ki ne gledajo na zmožnost in bodočnost, pač pa za zmago, akoravno njim samim škoduje.

Dokler se bo ljudstvo navduševalo za liste, ki prinašajo veliko smešno (funny) prilogo, toliko časa ni pričakovati boljše.

Vse dobro naj se uniči, slabo pa hranimo za prihodnji boj, ki se bo vršil med proletarijatom in kapitalizmom. Kaj pa so organizacije brez zmožnih in zavednih voditeljev? Ravno tako kakor ovce brez dobrega pastirja.

S ponosom moram priznati, da s pričetkom novega leta je bilo nekaj nenavadnega in novega, kar še naš narod v San Franciscu ne pomeni, in tudi nam ostane v spominu ostalo naše življenje. Kakor je čitatelj "Prosvete" že znan, smo imeli med nami dobro poznane pevce g. Anton Sublja. Prepričan sem, da ni bilo enega na njegovem koncertu dne 13. jan., da ne bi bil zadovoljen z njegovim petjem. Marškatelo oko je bilo solzno, ko je donela slovenska pesem iz njegovega grla po veliki dvorani. Klub "Slovenia", oz. člani so storili vse potrebno, da bi bil večji uspeh. Zagotovljen sem, da še nikjer ni imel takega oglašanja kakor v San Franciscu, kajti vse mestne poulične kare so nosile velike plakate z njegovo sliko. Da udeležba koncerta ni bila večja, je vzrok, ker premožno spoštujemo svoj narod in sami udeležimo lepi materni jezik.

Umetniki niso narejeni v tovarni, vseh tega bi morali biti ponosni na našega pevca, kajti on ne prihaja v to deželo iz političnega ali verskega namena. Njegov namen je: povzdigniti naš mali narod in pokazati tujim narodom, da smo tudi Slovenci inteligentni in kulturni narod. — Sramota za naše rojake v tem mestu, ker so zamudili to priliko, da slišijo glas slovenskega pevca in lepe pesmi, ki nam jih je popevala mati ob zibelki. Čestitam na onim, ki so ga prišli poslušati nad 50 milj. deljav. — To so bili, družina Joe Dekleva in M. Vojvoda iz Sebastopola, Calif. Rojaka Dekleva gremo večkrat obiskat, ker tam najdemo dosti veselih rojakov in mnogo veselja. Včasih se tudi ustavimo pri družini Joe Kauška, ker tudi pri njem je vedno dosti zabave. Zakaj pa ne, saj je izvrsten igralec na kranjsko harmoniko?

Nikdo ne more reči, da Subljev koncert niso velikega pomena. Nikdar poprej nismo se slišali tujerodne otroke popevati "Kje je moj mili dom," itd. Zal, da nismo mogli več storiti zanj.

Slovenci iz San Franciscu mu pošiljamo mnogo pozdravov in želimo obilo sreče in uspeha!

Peter E. Kurnick.

Uspešen koncert kluba 222 JSZ.

Girard, O. — Pred kratkim smo že drugič imeli priliko tukaj slišati naše pevce iz Clevelanda, ki so nastopili v tujaknjem Slovenskem domu, in sicer, gg. A. Eppich, L. Belle in Fr. Plut. Njih drugi nastop v naši naselbini je bil dne 19. januarja pod pokroviteljstvom tujaknjega slovenskega socialističnega kluba št. 222 JSZ.

Program, ki je bil kot prvi zelo obširen in lepo izbran, so izbrano izvajali, zakar so prejel gromovit aplavz, da so morali veliko točk ponavljati. Poslušniki so se o naših pevcih zelo pohvalno izrekli ter izrazili željo, da bi jih skoro spet imeli priliko slišati. Prireditev je bila dober uspeh, tako z moralnega kot s finančnega stališča. Udeležba je bila veliko večja kot smo pričakovali; vsi posetniki niso mogli dobiti sedežev.

V imenu kluba se tem potom najkrajše zahvaljujem pevcem iz Clevelanda in gg. M. Plutovi, ki jih je tako lepo spremljal na glasovir. Dalje lepa hvala kuharicam in drugim delavcem, ki so na kakršenkoli način pomagali pri tej prireditvi, da je uspešno zaključila svoj celotni program. Končno gre tudi

hvala vsem udeležencem, ki so tudi gromito in močno pomogli k uspehu koncerta dne 19. januarja.

Pevce same, naše Clevelandčane namreč, priporočamo drugim slovenskim naselbinam, da jih povabijo ob sličnih prilikah, zakar jim jamčimo, da jim ne bo žal, kajti uspeh bo vsestransko dober.

Za -soc. klub št. 222 JSZ, John Kosin.

Zanimive vesti.

Amherstdale, W. Va. — V teh krajih delamo od 4—6 dni na teden, tako da se ljudje le težko preživijo. Vkljub temu da so slabe razmere, se na to dejstvo ni prav nič ozirala gospa Influencia, marveč je tudi nas obiskala in nam lepo voščila novo leto. Imeli smo nekoliko božnikov na tej listi, ki so bolehalo na tej bolezni.

Menje se je izognila, ker ji je menda znano, da sem že nad leto dni bolan. Pred letom dni, dne 11. januarja l. 1928 sem si bil namreč zlomil nogo in še sedaj ne morem vsled tega delati. Društveno podporo sem bil dobival do 14. oktobra lanskega leta, potem sem pa pustil, ker sem mislil, da bom dobil kakšno lahko delo, ki bi ga morda lahko opravljal. Toda to se mi ni posrečilo, ne v sedanjih časih, ko se težko dobi kaj primernega, da bi lahko delal, kaj sem poskušoval za življenje. Zahvaliti pa se moram dru. Hatfieldu, ki mi je toliko pomagal, da nisem zgubil noge. On je najposobnejši zdravnik v tej državi. Sedaj ga bomo pogrešali, kajti odšel bo v Washington, D. C., kjer zavzema mesto zveznega senatorja.

Tukaj imamo podporno društvo št. 530 SNP, katero pa le bolj slabo napreduje, ker radi slabih razmer nam ni mogoče dobiti novih članov. — Društvo je prejelo provizijska pravila, s katerimi točkami v njih pa se ne strinja, ali pa moramo pustiti velikim društvom, da diktirajo malim.

V Prosveti št. 13 sem čital dopis nekega člana o tridolarskem skladu, ki se naj bi ga opustilo. Dotični brat ne ve koliko članov bi potem pustilo organizacijo, ako bi se to storilo. Naše društvo je prošlega leta zgubilo več nego deset novih članov, ker jih nismo mogli vzeti za tridolarsko podporo, pa so šli k drugi organizaciji, ki jim nudi tri dolarje dnevne podpore. On argumentira, da žene, ki so zavarovane za tri dolarje dnevne podpore, so bolj vedno in po celo leto. Mislim, da ni veliko žensk, ki bi bile zavarovane za tri dolarje dnevno. Stvar je tudi ta, da ženske niso tako izpostavljene nevarnostim kot so moški, kajti one ne delajo v rudnikih in rovinah, pač pa so v veliki večini hišne gospodinjice, vsled česar so varne pred poškodbami.

Pred kratkim sem potoval v Wheeling in v Manville, W. Va., kjer se nahaja državna ječa. Obiskal sem tam člana našega društva, ki je bil obojen na dve leti zapora radi kršitve prohibicijskega zakona. Moja pot je bila, da izvojem temu članu prostost. Šest mesecev je odsedel v ječi. Dvakrat sem šel k gubernorju Zvezne Virginije, in dne 14. januarja tega leta je bil moj zadnji obisk k njemu, dne 17. januarja t. l. pa je gubernor izpustil našega člana na prosto. Vrnil se je zdrav in vesel k svoji družini in se mi je lepo zahvalil za moj trud, ker sem mu izprosil pomiloščenje. — V ječi so mi vse razkazali, delavci in jetnike ter jetniške naprave, kjer dela nad 2,700 jetnikov. Hudo mi je bilo gledati na te ljudi, ki morajo tako težko delati, pa ne smejo med seboj nič govoriti.

Pozdrav čitateljem Prosvete! Philip Urošević, tajnik.

Seznam prispevkov bolnemu članu SNP.

Ruth, Nevada. — Spodaj pričam seznam imen prispevalcev in vsote, ki so jih darovali rojaki in rojakinje br. Jandru Marichu, kateri trpi na jetiki. On ima ženo in sedem otrok. Član je društva št. 527 SNP v tem mestu.

Darovali so sledeče vsote rojaki in rojakinje kot sledi:

Po št. Frank Soder, Mike Milosich in Paul Canich; Joe Kosovich \$5; po št. George Pederal, Stipe Vrkovich in Pojo Vidich; Mane Delich \$5, Mike Milohara \$1, Joe Krupotich \$3, Suba

Ivoševich \$4, Marta Pelnovich \$5; Dane Smiljanich \$2; Peter Smiljanich \$1, Dane Svetich \$5, Sin Svetich \$1, Anton Corak \$5, Luka Pevčich \$1, Josip Cvitkovich \$3, M. Bakarič \$1, Mike Papež \$2, Mile Samac \$1, Mile Sertich \$2, Nikola Crnkovich \$1, Stipe Dubrovac \$1, Anica Gasparovich \$1, Mica Sertich \$1, Toma Mešich \$1, Ivan Krmpotich \$3, Marko Pintar \$3, Martin Krmpotich \$3, John Pintar \$1, Joe Zele \$3, Louis Moratich \$1, Lujza Prtanj \$5, Nikola Basta \$4, Dane Zigich \$1, Mica Grubich \$2, Milar Zakula \$5, Ilja Kantar \$5, Mary Lemich \$1, Joe Lemich \$1, Nick Bjelopera \$1, John Vidich \$1, John Stipich \$1, Mane Ivoševich \$3, Nikola Patalovich \$2, Rade Milosovich \$5, Dane Petrich \$2, Anuša Marinovich \$5, Obrad Todorovich \$2.50, Zayoda \$5, Joe Blatnik \$2, Frank Ule \$1, Frank Turk \$1, Martin Golubich \$1, Peter Barach \$5, Ana Barach \$2, Marko Sutija \$1, Jure Mešich \$1, J. Iena Krainovich \$1, Mica Momčillovich \$5, Luka Pivčevich \$3, Mari Stark \$1, Milan Kneževich \$3, Sava Vranec \$3, Stevo Breklich \$1, Mat. Tutukovich \$1, Stevo Canich \$1, John Miller \$1, Miloš Krainovich \$3, Joe Drakulich \$2, Joca Milgich \$5, Nikola Miskulin \$10, Tom Zupan \$1, Josip Šulentich \$2, Nikola Stošich \$3, Charles Stenberg \$2, Jakob Vel \$2, Louis Matich \$2, John Šutia \$1, Pete Čušich \$1, Dane Novakovich \$1, Jandre Kljaleh \$2, Jovo Zigich \$3, Ilja Srdich \$2, Stevan Dizija \$2, Mik Lukich \$2, Jovo Vukadinovich \$2, Stipe Sutich \$3, Sava Bjelobaba \$5, Janko Kevich \$1, Dane Bogich \$5, Dane Krainovich \$5, Nick Papas \$5, N. Viekos \$1.50, Camion Club \$2, George Stalos \$1, Harry Papas \$1, Frank Dagos \$1, Nick Dutsova \$1, George Cilehich \$2, Billie Mavos \$1, George Lemaich \$2, Jovica Lialich \$1, Janko Dukich \$1; Nikola Rogich \$3, Nikola Nakovich \$1, Rade Čurčich \$2; Dragica Čurčich \$2; Janko Kordich \$2, Feliks Butyach \$2; Mile Lemaich \$3, Boja Lemaich \$2, Stipe Ripak \$1, Pete Jernopoki \$1, Jure Kolak \$1; Nick Riba \$1; Peter Dragosavac \$5; Nick Tomichich \$2; Jaz. Miller \$1; Pavlica Matich \$2; Milir Negonir \$2; Ilja Predovich \$5; Pete Lukich \$2; Mico Jukich \$3; Rade Momčillovich \$3; I. F. May \$1; Chas Carson \$2; Sime Perich \$5; George Jukich \$5, Sime Grubich \$2, in Toma Dragosavac \$4.

Iskrena hvala vsem darovalcem in darovalcem v imenu našega bolnega brata!

Geo. Lemaich, tajnik društva št. 527 SNP.

Delavske razmere.

Detroit, Mich. — Delavske razmere v Detroitu so menda take kakor v drugih mestih. Fordove tovarne obratujejo s polno paro, to je, 6 dni v tednu za vse delavce. Zadnjih par tednov je za nekatere delavce priložilo še šest dan, Delavniki je 8 ur, in kakor se je Ford izrazil, da je za moža dosti pet dni dela v tednu, stroji bodo pa obratovali šest dni. V ta namen je rekel, da bo naletel na 30,000 delavcev.

Ze zadnja dva tedna so ogromne množice brezposelnih stale pred tovarnami, nekateri vso noč, da so prišli drugi dan prvi na vrsto. Le nekaj je tako srečnih vsak dan, da dobi delo, drugi morajo pa oditi, kajti ko je najetih gotovo število, vodstvo naznani: "Za danes jih imamo zadosti, jutri zopet pridite." Kako prijetno je stati vso noč v snegu in mrazu pod ničlo, si lahko vsak sam misli.

Nekaterim so noge ozeble, da so dotične nesli v Fordove prostore, kjer so dobili prvo pomoč. Taka je usoda siromaka, da za borni grizljaj kruha živ zmrzuje v snegu. Torej se ni treba nikomur čuditi, ker je toliko samomorov in tatvin. Starejši, ko mu poide zadnji kosček kruha, se usmrti, ker si misli, saj tako ne bo več dolgo; mlajši bi pa rad živel še nekaj časa, pa poskusi z ropom, ako gre dobro, da ga roka pravica ne dobi, da mu da stanovanje in hrano brezplačno.

Taka je toliko opevana prosperiteta! — Mary Bernik.

Samomor radi brezposelnosti.

New Orleans, La. — William Louis Hartman, oče štirih otrok, se je v obupu, ker ni mogel dobiti dela, obesil v svojem stanovanju. Hartman je bil brez dela nad leto dni, dasiravno ga je iskal povsod. Da naredi konec svojemu trpljenju in revščini, mu ni preostajalo drugega, kakor izvršiti samomor. Mrtvega moža je našla njegova žena, ko se je vrnila na svoj dom.

Uslužbenci cestne železnice izvajajo višjo mezo.

St. Louis, Mo. — Uslužbenci, ki so upošleni pri Illinois Traction System Co., so izvojevali povišanje meze. Vozniki cestnih železnic in konduktjerji prejamejo sedaj 72c na uro, kar je 7¼c več kot so prejeli prej. Uslužbenci so organizirani.

OPAZOVANJA

Materialistični Vatikan.

Reprezentanti katoliške cerkve se stalno obregujejo ob "zelo materializma". V tem slučaju je razumeti materializem kot posvetnost, telesnost, napor za telesne dobrine, gonja za bogastvom in uživanjem, skratka: "zakladi samo od tega sveta".

Dihovščina, zlasti višja, rada toži, da se svet dandanes vedno bolj pogreza v materializem in zanemarja "duhovno stran" življenja. Najbolj pa greši v tem oziru Amerika, ta grda dežela, ki je polna materializma in s svojim dolarskim magnetizmom pohujšuje ves svet.

Človek bi mislil, da so v očeh teh tožnikov in jamralcev ameriški kapitalisti najslabši ljudje na svetu. Saj se baš kapitalisti glavni povzročitelji materializma, ker dajejo slabe zgled; kapitani financ in industrije, nikdar siti dobička in torišč novega in novega izkoriščanja, sejejo vražje seme pohujšanja: gonje za dolarji in posvetnim uživanjem.

Pa ni tako. Po mnenju cerkve, po mnenju najvišje glave rimske cerkve, so ameriški kapitalisti najboljši ljudje na svetu. Tako so dobri in krščanski, da zaslužio papežovo odlikovanje. Materializem gor ali doli — če je treba papežu novih vitezev malteškega reda, jih pošilja med ameriški kapitalisti.

Zadnje dni je papež podelil "veliki križ reda Malte" Jamesu A. Farrellu, predsedniku jeklarne korporacije. Nadalje so sledeči ameriški magnati prišli na listo papeževih malteških vitezev: predsednik Anaconda Copper kompanije, podpredsednik General Motors kompanije, predsednik Erie železnice, predsednik

hvala vsem udeležencem, ki so tudi gromito in močno pomogli k uspehu koncerta dne 19. januarja.

Pevce same, naše Clevelandčane namreč, priporočamo drugim slovenskim naselbinam, da jih povabijo ob sličnih prilikah, zakar jim jamčimo, da jim ne bo žal, kajti uspeh bo vsestransko dober.

Za -soc. klub št. 222 JSZ, John Kosin.

Zanimive vesti.

Amherstdale, W. Va. — V teh krajih delamo od 4—6 dni na teden, tako da se ljudje le težko preživijo. Vkljub temu da so slabe razmere, se na to dejstvo ni prav nič ozirala gospa Influencia, marveč je tudi nas obiskala in nam lepo voščila novo leto. Imeli smo nekoliko božnikov na tej listi, ki so bolehalo na tej bolezni.

Menje se je izognila, ker ji je menda znano, da sem že nad leto dni bolan. Pred letom dni, dne 11. januarja l. 1928 sem si bil namreč zlomil nogo in še sedaj ne morem vsled tega delati. Društveno podporo sem bil dobival do 14. oktobra lanskega leta, potem sem pa pustil, ker sem mislil, da bom dobil kakšno lahko delo, ki bi ga morda lahko opravljal. Toda to se mi ni posrečilo, ne v sedanjih časih, ko se težko dobi kaj primernega, da bi lahko delal, kaj sem poskušoval za življenje. Zahvaliti pa se moram dru. Hatfieldu, ki mi je toliko pomagal, da nisem zgubil noge. On je najposobnejši zdravnik v tej državi. Sedaj ga bomo pogrešali, kajti odšel bo v Washington, D. C., kjer zavzema mesto zveznega senatorja.

Tukaj imamo podporno društvo št. 530 SNP, katero pa le bolj slabo napreduje, ker radi slabih razmer nam ni mogoče dobiti novih članov. — Društvo je prejelo provizijska pravila, s katerimi točkami v njih pa se ne strinja, ali pa moramo pustiti velikim društvom, da diktirajo malim.

V Prosveti št. 13 sem čital dopis nekega člana o tridolarskem skladu, ki se naj bi ga opustilo. Dotični brat ne ve koliko članov bi potem pustilo organizacijo, ako bi se to storilo. Naše društvo je prošlega leta zgubilo več nego deset novih članov, ker jih nismo mogli vzeti za tridolarsko podporo, pa so šli k drugi organizaciji, ki jim nudi tri dolarje dnevne podpore. On argumentira, da žene, ki so zavarovane za tri dolarje dnevne podpore, so bolj vedno in po celo leto. Mislim, da ni veliko žensk, ki bi bile zavarovane za tri dolarje dnevno. Stvar je tudi ta, da ženske niso tako izpostavljene nevarnostim kot so moški, kajti one ne delajo v rudnikih in rovinah, pač pa so v veliki večini hišne gospodinjice, vsled česar so varne pred poškodbami.

Pred kratkim sem potoval v Wheeling in v Manville, W. Va., kjer se nahaja državna ječa. Obiskal sem tam člana našega društva, ki je bil obojen na dve leti zapora radi kršitve prohibicijskega zakona. Moja pot je bila, da izvojem temu članu prostost. Šest mesecev je odsedel v ječi. Dvakrat sem šel k gubernorju Zvezne Virginije, in dne 14. januarja tega leta je bil moj zadnji obisk k njemu, dne 17. januarja t. l. pa je gubernor izpustil našega člana na prosto. Vrnil se je zdrav in vesel k svoji družini in se mi je lepo zahvalil za moj trud, ker sem mu izprosil pomiloščenje. — V ječi so mi vse razkazali, delavci in jetnike ter jetniške naprave, kjer dela nad 2,700 jetnikov. Hudo mi je bilo gledati na te ljudi, ki morajo tako težko delati, pa ne smejo med seboj nič govoriti.

Pozdrav čitateljem Prosvete! Philip Urošević, tajnik.

Seznam prispevkov bolnemu članu SNP.

Ruth, Nevada. — Spodaj pričam seznam imen prispevalcev in vsote, ki so jih darovali rojaki in rojakinje br. Jandru Marichu, kateri trpi na jetiki. On ima ženo in sedem otrok. Član je društva št. 527 SNP v tem mestu.

Darovali so sledeče vsote rojaki in rojakinje kot sledi:

Po št. Frank Soder, Mike Milosich in Paul Canich; Joe Kosovich \$5; po št. George Pederal, Stipe Vrkovich in Pojo Vidich; Mane Delich \$5, Mike Milohara \$1, Joe Krupotich \$3, Suba

hvala vsem udeležencem, ki so tudi gromito in močno pomogli k uspehu koncerta dne 19. januarja.

Pevce same, naše Clevelandčane namreč, priporočamo drugim slovenskim naselbinam, da jih povabijo ob sličnih prilikah, zakar jim jamčimo, da jim ne bo žal, kajti uspeh bo vsestransko dober.

Za -soc. klub št. 222 JSZ, John Kosin.

Zanimive vesti.

Amherstdale, W. Va. — V teh krajih delamo od 4—6 dni na teden, tako da se ljudje le težko preživijo. Vkljub temu da so slabe razmere, se na to dejstvo ni prav nič ozirala gospa Influencia, marveč je tudi nas obiskala in nam lepo voščila novo leto. Imeli smo nekoliko božnikov na tej listi, ki so bolehalo na tej bolezni.

Menje se je izognila, ker ji je menda znano, da sem že nad leto dni bolan. Pred letom dni, dne 11. januarja l. 1928 sem si bil namreč zlomil nogo in še sedaj ne morem vsled tega delati. Društveno podporo sem bil dobival do 14. oktobra lanskega leta, potem sem pa pustil, ker sem mislil, da bom dobil kakšno lahko delo, ki bi ga morda lahko opravljal. Toda to se mi ni posrečilo, ne v sedanjih časih, ko se težko dobi kaj primernega, da bi lahko delal, kaj sem poskušoval za življenje. Zahvaliti pa se moram dru. Hatfieldu, ki mi je toliko pomagal, da nisem zgubil noge. On je najposobnejši zdravnik v tej državi. Sedaj ga bomo pogrešali, kajti odšel bo v Washington, D. C., kjer zavzema mesto zveznega senatorja.

Tukaj imamo podporno društvo št. 530 SNP, katero pa le bolj slabo napreduje, ker radi slabih razmer nam ni mogoče dobiti novih članov. — Društvo je prejelo provizijska pravila, s katerimi točkami v njih pa se ne strinja, ali pa moramo pustiti velikim društvom, da diktirajo malim.

V Prosveti št. 13 sem čital dopis nekega člana o tridolarskem skladu, ki se naj bi ga opustilo. Dotični brat ne ve koliko članov bi potem pustilo organizacijo, ako bi se to storilo. Naše društvo je prošlega leta zgubilo več nego deset novih članov, ker jih nismo mogli vzeti za tridolarsko podporo, pa so šli k drugi organizaciji, ki jim nudi tri dolarje dnevne podpore. On argumentira, da žene, ki so zavarovane za tri dolarje dnevne podpore, so bolj vedno in po celo leto. Mislim, da ni veliko žensk, ki bi bile zavarovane za tri dolarje dnevno. Stvar je tudi ta, da ženske niso tako izpostavljene nevarnostim kot so moški, kajti one ne delajo v rudnikih in rovinah, pač pa so v veliki večini hišne gospodinjice, vsled česar so varne pred poškodbami.

Pred kratkim sem potoval v Wheeling in v Manville, W. Va., kjer se nahaja državna ječa. Obiskal sem tam člana našega društva, ki je bil obojen na dve leti zapora radi kršitve prohibicijskega zakona. Moja pot je bila, da izvojem temu članu prostost. Šest mesecev je odsedel v ječi. Dvakrat sem šel k gubernorju Zvezne Virginije, in dne 14. januarja tega leta je bil moj zadnji obisk k njemu, dne 17. januarja t. l. pa je gubernor izpustil našega člana na prosto. Vrnil se je zdrav in vesel k svoji družini in se mi je lepo zahvalil za moj trud, ker sem mu izprosil pomiloščenje. — V ječi so mi vse razkazali, delavci in jetnike ter jetniške naprave, kjer dela nad 2,700 jetnikov. Hudo mi je bilo gledati na te ljudi, ki morajo tako težko delati, pa ne smejo med seboj nič govoriti.

Pozdrav čitateljem Prosvete! Philip Urošević, tajnik.

Seznam prispevkov bolnemu članu SNP.

Ruth, Nevada. — Spodaj pričam seznam imen prispevalcev in vsote, ki so jih darovali rojaki in rojakinje br. Jandru Marichu, kateri trpi na jetiki. On ima ženo in sedem otrok. Član je društva št. 527 SNP v tem mestu.

Darovali so sledeče vsote rojaki in rojakinje kot sledi:

Po št. Frank Soder, Mike Milosich in Paul Canich; Joe Kosovich \$5; po št. George Pederal, Stipe Vrkovich in Pojo Vidich; Mane Delich \$5, Mike Milohara \$1, Joe Krupotich \$3, Suba

hvala vsem udeležencem, ki so tudi gromito in močno pomogli k uspehu koncerta dne 19. januarja.

Pevce same, naše Clevelandčane namreč, priporočamo drugim slovenskim naselbinam, da jih povabijo ob sličnih prilikah, zakar jim jamčimo, da jim ne bo žal, kajti uspeh bo vsestransko dober.

Vesti iz Jugoslavije

POPOLNE SPREMEMBE V NAŠI DRŽAVI.

(Izvirno.)

Ljubljana, 7. jan. 1929.

Ko je bila pred letom vlada v krizi, in je kralj zasljal tudi mnenje pokojnega Stjepana Radica, mu je ta predložil "generalno vlogo". Zdal po enem letu smo jo res dobili. Kar čez noč se je zgodilo: ustava je ukinjena, namestu nje pride izpopolnjena, zakon o kraljevski oblasti, izpremenjen je zakon o zaščiti države; oblastne skupščine in oblastni odbori so začasno ukinjeni, imenovana je nova vlada pod predstvom generala Živkovića, narodna skupščina je razpuščena. Prepovedano je, da dajati kakršnekoli izjave ali proteste proti novemu sistemu, sploh je prepovedan vsak komentar k imenovanju nove vlade.

Kako je tekel razvoj do tega dejanja?

Radičevec dr. Maček je bil v soboto še enkrat pozvan v avdienco. Maček je predlagal kralju sestavo nepolitične vlade, ki bi imela zaupanje kralja in naroda in ki bi po svoji sestavi prila garancijo za uspešno izvedbo predlagane državne preureditve. — K temu je izjavljalo več strank, da bi bile s tako vladno zadovoljne. Kmalu za Mačkom je bil pozvan v dvor univ. prof. Slobodan Jovanović, znani strokovnjak za ustavno pravo. Zato je gotovo, da je bil pozvan, da pove svoje mnenje k preoblikovanju ustave. Zvečer ob osmih je izšel iz dvorne pisarne komunikacije, v katerem sporoča kralju, da obstojajo med parlamentarnimi skupinami popolnoma nasprotna stališča glede rešitve sedanjih krize in da se razhajajo ta stališča celo v ožji državni ureditvi. Radi tega ni možnosti za kakršnokoli parlamentarno rešitev krize, ki bi dala garancijo za popolno ohranitev narodnega in državnega edinstva.

Padla je torej odločitev za izvenparlamentarno rešenje te krize. To je postalo še bolj očitno, ko je bil pozvan na dvor komandant kraljeve garde, general Živković. Kmalu za njim je dospelo pred dvor polno avtomobilov samih generalov in politikov. Ob 11. zvečer se je že raznesla vest, da je nova vlada že imenovana. Nova vlada je sestavljena sledeče:

Ministrski predsednik in notranji minister, general Pera Živković, komandant kraljeve garde; minister zunanjih del, dr. Vojislav Marinković; minister obrambe, Anton Korošec; minister financ Stanko Svrljuga; direktor hrva. eskompte banke; minister prosvete, Boža Maksimović; minister pravde, dr. Milan Srškić; minister poljedelstva, Oton Braneš; minister za šume in ruder ter zastopnik ministra za agrarno reformo, Lazar Radičević; minister javnih del in zastopnik ministra pošte in brzojava, Stevan Savković; minister za socialno politiko in zastopnik ministra trgovine in industrije, dr. Mate Drinković; min. ver. Alaupović; min. za vojsko in mornarico, General Stevan Hadžić.

Za pomočnika zunanega ministra je imenovan general Kalafatić.

Kralj je izdal ponoči proglas na narod, ki je bil večeraj popoldne že objavljen po vsej državi. V proglasu pravi, da je "prišel čas, ko med narodom in kraljem ne more in ne sme biti več posredovalcev." Zato da odločuje: "Ustava kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev od 28. junija 1921 se razveljavi. Vsi državni zakoni ostanejo v veljavi, dokler se po potrebi z Mojim ukazom ne ukinejo. Na isti način se bodo v bodoče ustvarjali tudi novi zakoni. Narodna skupščina, izvoljena 11. sept. 1927, se razpušča."

Tekom večerajšnjega dneva je bilo izdano več novih zakonov in dostavkov k starih zakonom. Objavljen je novi zakon o kraljevski oblasti in o vrhovni državni upravi, katerega nekatere točke se glasio:

Kralj je nosilec vse oblasti v državi. Kralj izdaja in proglašuje zakone, postavlja uradnike in vse vojaške čine.

Člen 15.—Kralj imenuje predsednika in člane ministrskega sveta, ki so neposredno podrejeni kralju in vrše posle z njegovim pooblastilom v posameznih panogah državne uprave. Število ministrov določa kralj. Predno ministri nastopijo službo, prisegajo kralju zvestobo.

Enako je objavljen razpust občin in oblastnih samouprav.

Vse občinske uprave v vsej državi se z današnjim dnem razrešujejo. — V občinah mest Beograd, Zagreb, Ljubljana bodo postavljeni s kraljevim ukazom na predlog ministra notranjih del (general Živkovića) nove občinske uprave. — V ostalih občinah bodo postavljeni nove občinske uprave veliki župani. — Veliki župani bodo postavljali v vseh oblasteh komisarije, ki bodo vodile vse nadaljnje posle dotedanjih oblastnih skupščin in oblastnih odborov.

Cenzuro listov prevzamejo policijske direktive. Vsak list, ki bi komentiral novo vlado in novi sistem, bo zaplenjen. Casopisi, ki bo trikrat v enem mesecu zaplenjen, bo ustavljen. Proti prepovedim ni pritožbe.

Vse politične stranke, ki niso versko ali plemensko oboležene, se prepovedujejo in razpuščajo. Vsi shodi in sestanki so pod strogo kontrolo oblasti. V slučajih potrebe, lahko zahteva državna policijska oblast uporabo vojske, da vzdrži red in mir. Kadar se v tako občino ali arez pošlje vojaštvo, je prebivalstvo doleteno občine ali areza dolžno vzdrževati vojaštvo. Vsaka hiša po svojem premoženjskem stanju skrbi za prehrano in druge potrebščine vojske. Tudi vse druge stroške, ki bi jih imela država radi tega, mora povrniti doletena občina oziroma arez.

Narodna skupščina je zapčena.

Tako vlado, tak sistem smo torej došli kar čez noč. In prepovedano ti je izrekat kakršnokoli mnenje o tej vladi. Iz vseh teh ukazov in naredb se da pričakovati, da nas utegnejo doleteti še druge nesreče, n. pr. prepoved raznih inozemskih listov, ki bodo kolikoli in kakorkoli izjavljali svoje mnenje o našem sistemu; dalje nas lahko zadene prepoved vseh delavskih organizacij, pripravljani smo lahko na mnogo iznenadenj.

Izjava v kraljevem proglasu, da "je rešitev vladne krize s parlamentarnim načinom nemogoča," ker ne bi dala jamstva za popolno ohranitev narodnega in državnega edinstva — nam priča, da je bilo napačno naziranje naših klerikalcev, da bi trojica Korošec-Vukičević-Spaho lahko predstavljala "narodno in državno edinstvo."

Navajamo te ukaze in ukrepe, v svesti si, da si lahko vsak sam dostavi komentar. Kako je moglo priti do tega in kako je bilo dole, si lahko čitatelji pogledajo v 1-majsko številko "Proletarca," kjer je napisal sodržavni Historicus članek "O političnem položaju v Jugoslaviji." Razumljivo jim bo ves razvoj političnega življenja v Jugoslaviji. Tam bo našel ugotovitve:

"V Jugoslaviji tedaj ni še politična situacija ustvarila pravih političnih strank z zdravimi načeli. Te se kaže priključuje, in pojavi se bodo." Dalje pravi glavar na istem mestu:

"Političen razvoj v Jugoslaviji je tedaj v prvih fazah; — za mlado kapitalistično Jugoslavijo se bo morala formirati še le stranka s krepkim kapitalističnim oboležjem konservativnih načel, potem podobna kapitalistična naprednejših načel, potem razredno kmečka in za delavce socialno-demokratska, oziroma socialistična. Še le potem bodo prišla načela in politična izobrazba do veljave."

Tako je napisal s. Historicus v lanskem prvomajskem "Proletarcu." Zdal je prišel čas, da se razčistijo pojmi posameznih strank, da se izoblikujejo načela posameznih političnih linij, da se postavijo točne meje med smeri politike v Jugoslaviji. Pod takim sistemom se bodo lahko ustvarile načelne politične stranke.

Tako je bilo vedno v zgodovini...

Nesreče, neželjene in zaželjene.

Na Silvestrovo se ponavadi ljudje veselijo in v dirindaju preplešajo zadnje ure starega leta. V krajih, kjer so fantje bolj vročerni, pride navadno do pretepa. So kraji, ki so do nedavna naravnost žalovali, ako niso na starega leta dan koga do smrti pobili. Zdal je ta manira precej ponehala in se vrši preobrat starega leta v novega mirneje. Casopisje nima kot avde čase cele kolone samih silvestrovih pobojev. To torej približno najprej, da ne bi mislili, da je vse to šest silvestrove noči.

Prav po polnoči, ob eni zjutraj, torej eno uro po nastopu novega leta, se je v Dubrovniku izvršil večeraj atentat na zgradbo, kjer imata svoje prostore češkoslovaški in francoski honorarni konzulat. Celo mesto je silhalo močno detonacijo, povzročeno po dveh petardah o bombah, ki sta bili vrženi z ulice čez zid v vrt pred omenjeno hišo. Ena petarda je padla na streho hiše in jo precej poškodovala. Razbita so bila vsa okna v hiši in na zgradbah v okolici. Policija vrši sicer preiskavo vendar je doslej popolnoma neznano, kako je prišlo do tega atentata in kdo bi ga bil izvršil.

Na progi med Križevci in Gradcem je prišlo do eksplozije plina v službenem vagonu vlaka. Nekaj uslužbenec je dobil močne opekline po licu in rokah. Obhale je na njem zgorela. Prepeljali so ga takoj v zagrebško bolnico.

Neki slovenski podoficir, Adolf Kranjc, 20 let star, se je v Zemunu hotel ustreliti. Pogнал si je dve kroglici v glavo. Prepeljali so ga v bolnico. Kaj je bilo krivo, kdo je bil krivec tega obupa, ne vedo niti ga ne bodo našli.

Našla pa je policija sled za defraudantom, poštnim uradnikom Kosanovičem, ki je v Osljeku ponesel tamkajšnji poštni hranilnici 200.000 dinarjev. S ponesverenim denarjem je pobegnil čez mejo v Turčijo. Policija je zgrubila za njim vsaki sled. Sedaj pa se je Kosanović ognial s karto iz Montevideu v Južni Ameriki. Zdal bo naše policije po našem konzulatu v Uruguayu zahtevala, da ga aretirajo in sodijo.

V Prištini je bil v nedeljo 30. dec. 1928. umorjen Jusuf Ahmed. Bil je ob belem dnevu na polni ulici ustreljen. Neznani ljudje so oddali nanj 4 strele in pobegnili. Ahmed je umrl takoj. To je že drugi umor v Prištini, ki ima politično ozadje.

V Satorju pri Kragujevcu se je zgodila tudi mala nesreča, ki je imela za posledico par aretacij. Stvar ni bila prav huda, a dosti za "zakon". Zemljoradniki so namreč imeli shod; pa je nastopil tudi neki radikal, ki je hotel biti originalen pa je govoril med drugim: "Danes se samo lažemo. Kar sem obljubil pred vojitvami, nisem izpolnil. Lažem jaz, lažemo vsi. Laže minister za notranje zadeve, laže predsednik skupščine in drugi..." Pristopil je komandir orožniške postaje ter prepovedal govorniku nadaljevati v takem tonu. Govornik Matić seveda ni hotel prenehati in je še nadalje dal predsednika skupščine in notranjega ministra Korošca. Sledila je aretacija.

Za Silvestrovo so se na Igu, kjer se sploh radi pretepa, malo pokalili, dočim od drugod ni nobenih poročil o spopadih. Pač pa se je v Kumanovu odigrala cela tragedija. Večja družba oficirjev je piljana izvekle nekega učitelja iz postelje, da je šel z njimi dalje kroat. Ko pa je bilo treba čisto plačati, se je spopadli. Napadli so učitelja na grebepli. Učitelj se je, ko odstranil, oficirja pa so vrli za njim na prosto, ga začeli obdelovati s sabljami, nakar se je učitelj poslužil svojega revolverja ter oddal štiri strele, katerih eden je zadell nekega oficirja v srce, da se je takoj zgrudil. Ostali oficirji so zbežali, učitelj pa se je v krvav privekel do policije, kjer je zadevo prijavil. V Ljubljani so novo leto pričakovali ljudje na vasilah, ki se jih je vršila cela vrsta. Na novo leto pa je začel padati sneg in se sněžilo vsa noč, tako da imamo že krog pol metra snega. Na vsa veselost, vrvenje in ples Silvestrovo noči je legla snežna haljka...

Vprašanja priseljenca

Glede bivanja v Združenih državah pred naturalizacijo.

Vprašanje: Prišel sem v Združene države l. 1921 in leto potem sem dobil "prvi papir". Od tedaj sem trikrat šel v Evropo na začasen obisk. Bil sem odosoten enkrat tri mesece enkrat več in enkrat osem mesece. Sedaj bi rad zaprosil za državljski papir. Ker zakon predpisuje nepretrgano bivanje petih let v Združenih državah, imam jaz pravico, da sem nepretrgano stanoval v Združenih državah? — A. B., Philadelphia, Pa.

Odgovor: Navadno se sicer smatra, da začasna odsotnost, ki ne presega šest mesecev, ne prekine nastanjenosti (residence) in da kdor je bil odsoten za ne več kot šest mesecev, sme zato trdit, da je nepretrgano stanoval v Združenih državah. Pravilno pa je, da odsotnost od več kot šest mesecev ovira pridobitev državljanstva, ker prekineja nastanjenost. Da je bil kdo odsoten na dolgo dobo a "permitom", to nič ne pomenja: "permit" ima samo opraviti s priseljenjskim zakonom in ne z naturalizacijskim. Ako je bila nastanjenost prekinita, mora prosilec pač čakati, dokler ne mine pet let od njegovega povratka. Vendarle, vkljub vsemu rečenemu se vsak slučaj sodi poseboj po svojih okolištinah in je prepričano uvidevanju naturalizacijskega sodnika, da odloči, da-li je bila nastanjenost prekinita ali pa ne.

Odločba federalnega okrajnega sodišča za vzhodni okraj Pennsylvanije, izrečena v pravdi Stefana Kalpačnikova, je pomembna v tem pogledu. Naturalizacijski urad se je zoperstavil njegovi naturalizaciji, ker je bil nekoliko let odsoten iz Združenih držav tekom predpisane petletnega bivanja. On je bil v inozemstvu kot namestnik ameriške tvrdke Baldwin Locomotive Works. S. Kalpačnikov je vložil priziv in federalno sodišče mu je pritrnilo. Sodišče je uvažilo dejstvo, da se je prosilec nahajal v inozemstvu v svrhu pospeševanja ameriške trgovine. Ob takih okoliščinah inozemec, ki se je nastanil v Združenih državah, smatra se kot da ima svoje zakonito bivališče tukaj in začasne odsotnosti ne prekinejajo te nastanjenosti.

Koliko je tujerodec in "tuhovih otrok v Združenih državah?"

Vprašanje: Rad bi znal za število tujerodnega prebivalstva v Združenih državah, vatevši njihovo tukaj rojene otroke. Kakšen odstotek prebivalstva tvorijo ti? — D. R., New York City.

Odgovor: Ni novejših podatkov kot ljudsko štetje od l. 1920. Uradno se smatra za "foreign stock" vse tujerodne prebivalce in njihove tukaj rojene otroke. V l. 1920 jih je bilo 36,628,068 ali pa 34.4 odst. vsega prebivalstva Združenih držav. V to skupno število je bilo vseh 13,832,797 tujerodcev, 15,764,366 tukaj rojenih otrok obeh tujerodnih staršev in 7,030,880 otrok, katerih eden izmed staršev se je rodil v inozemstvu.

Brezplačna poljedelska zemljišča v Kanadi.

Vprašanje: Slišali smo, da Kanada daje brezplačno zemljo onim, ki se hočejo na njej naseliti. Ali bi nam mogli dati nekaj informacij o tem ali napotiti nas na pravo mesto za informacije v tem pogledu?

Odgovor: Kanadska vlada ima še dobro zemljo na razpolago za "homestead". Ta zemlja se oddaja britanskim podanikom in onim, ki so izjavili namen postati britanski podaniki. Zemljišča se nahajajo poglavitno v provincijah Saskatchewan, Alberta, Manitoba in British Columbia. Zahteva se vpisnina \$10 in naseljenec mora nastaniti na zemljišču in izvršiti gotov del obdelovanja te ledine, predno postane lastnik. Vse te "homesteads" pa se nahajajo precej daleč od železnice.

Na drugi strani je v Kanadi na milijone akrov dobre poljedelske zemlje blizu železnice, tržnišč in šol in cena gre od \$15 za akor gor.

Priseljevanje v Kanado se je jako povečalo v zadnjih mesecih, ali več kot polovica novodo-

Recev prihaja iz Angleške. Priseljevanje v Kanado je pod kontrolo kanadskih priseljenjskih uradnikov v inozemstvu.

Za več informacij obrnite se na Canadian Government Information Bureau, 711 Jackson Building, Ottawa, Canada.

Deportacija radi nezakonitega prihoda.

Vprašanje: Za koliko časa so inozemci podvrženi deportaciji radi nezakonitega prihoda v Združene države? — D. S., Jersey City, N. J.

Odgovor: Po določbi priseljenjskega zakona od l. 1917 so inozemci, ki so prišli v Združene države nezakonito — brez dovoljenja priseljenjske oblasti — podvrženi deportaciji "radi tega posebnega vzroka" za dobo treh let, začeti od dneva prihoda. Dejanski pa je večina inozemcev, ki so prišli nezakonitim potom med dnem 3. junija 1921 in 1. julija 1924, podvržena deportaciji vsak čas tekom petih let od dneva prihoda. To pa zato, ker niso le prišli "brez inspekcije" ali skozi kraj uradno neoznačeni", ampak ker so bili večina brez pasporta ali vize in so dostikrat prišli, ko je bila njihova kvota že izčrpana. Za te razloge pa aega deportacija do petih let po vstopu. Kar pa se tiče onih, ki so prišli nezakonito po uveljavljenju priseljenjskega zakona od l. 1914 (od 1. julija 1924 naprej) oziroma, ki so bili pripuščeni začasno, pa so tunkaj ostali čez dovoljeno dobo, morejo ti biti deportirani vsak čas brez ozira na to, koliko časa so že v Združenih državah.

Deportacija inozemcev, deležnih javnega dobrodelstva.

Vprašanje: Neka ženska, ki se je priselila v Združene države l. 1924, je obnemogla in se nahaja brezplačno v javni bolnišnici. Ali je podvržena deportaciji? — K. M., Scranton, Pa.

Odgovor: Ako inozemec pade na breme javnega dobrodelstva oziroma, kakor se pravi, postane "public charge" — t. j. dobiva podporo iz javnih skladov bodisi v obliki denarja ali oskrbe, je podvržen deportaciji, ako vzrok, radi katerega je postal javni razve, je obstojal že pred njegovim prihodom v Združene države. Podvržen pa je deportaciji, ako pade na breme javnega dobrodelstva tekom petih let po svojem prihodu. Ako se na drugi strani more dokazati, da vzrok grotne obnemoglosti je nastal po prihodu v Združene države, tedaj inozemec ne more biti deportiran.

Na primer, ako inozemec tekom petih let po svojem prihodu v Združene države ponesareči pri kakih nezgodah in postane nespособen za delo ter se mora obrnati na javno dobrodelstvo, in ne more biti deportiran, tudi če je popolnoma oskrbovan iz javnih skladov. Na drugi strani, ako inozemec postane blazen tekom petih let po vstopu in je interniran v javno norišnico, oziroma, ako zbolni na raku ali tuberkulozi in je v okrobi bolnišnice, podpirane iz javnih skladov, tedaj utegne biti deportiran, razun ako on ali prijatelj morejo dokazati, da vzrok bolezni, radi katere je padel na breme dobrodelstva, ni obstojal pred njegovim prihodom. Ali to treba dokazati in dokazati to je jako težko. Zlasti pri blaznih in slaboumih se vedno predpostavja, da je vzrok, končne bolezni že obstojal poprej.

Inozemec, ki pade na breme javnega dobrodelstva po preteku petih let po svojem prihodu, ne more biti več deportiran, saj je vzrok grotne obnemoglosti nastal po prihodu ali obstojal že prej.

"Public charge" je vsakdo, ki dobiva podporo iz javnih skladov (občinskih, okrajnih, državnih ali federalnih) ali pa je v brezplačni oskrbi zavoda, ki vsaj deloma je vzdrževan iz občinskih, okrajnih ali državnih skladov. To se nanaša na bolnišnice, norišnice in druge enake zavode. FLIS.

ZENITVENA PONUDBA.

Jaz sem srednje starosti, ter se želim v svrhu ženitve seznaniti s Slovenko ali Hrvatico v starosti 35 do 40 let, in ki je naprednega mišljenja. Vsa pisma je pisati na naslov: "Zapadni delavci," 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podpora Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v delavi Illinois

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDAL E AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODSEK:
Predsednik Vincent Cinkar; podpredsednik Andrew Vidich, R.F.D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Blas Novak; tajnik bolniškega oddelka Lovrene Gradišek; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik; upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODSEK:
Frank Somrak, predsednik, 986 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Alesh, 2184 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupančič, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODSEK:
John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Tréelj, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Shragal, R.F.D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podboj, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Šular, Box 27, Arms, Kans.

BOLNIŠKI ODSEK:
OSREDNJE OKROŽJE: Lovrene Gradišek, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZHOODNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R.F.D. 2, Box 120, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1169 E. 76th St., Cleveland, Ohio.
ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Baloh, R.R. 1, Box 88, Pittsburg, Kans.; Jugoskand: Frank Klun, Box 958, Chisholm, Minn.; za sev. zap.: John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:
Frank Zajc, predsednik, 3639 W. 25th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvedek, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hsant, 555 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Združitveni odbor:
Frank Vidmar, predsednik, 1242 S. 55th St., Cicero, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Gesbel, 405 N. Walnut, Colorado Springs, Colo.

POZORI!—Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PTISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, se naslovi: Predsedništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniške tajništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se učijo gl. izvrševalnega odbora in jednote volbe se naslovi: Tajništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljaše Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisilvi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA," 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

2400 let stare tradicije padajo

Nacionalistična kitajska vlada je vrgla iz šol Konfucijeve nauke. — Kaj je uel znameniti kitajski reformator in filozof.

Velikega pomena je bilo tudi za moorna Kitajsko učenje slavnega filozofa Konfucija, ki se ga je prijel naziv "nekonfucij kralj Kitajske". Zato je avet presenetila vest, da je nacionalistična vlada v Pekingu sklenila opustiti v šolah Konfucijevo učenje. Res je, da je ta velika avtoriteta tekom stoletij znatno padla, toda a politiko nacionalistične vlade je bila težko prizadeta tradicija, ki se je ohranila skozi 25 stoletij in ki je deloma držala pokonci vso kitajsko civilizacijo. Na konservativnem daljem vzhodu si je dalekosežnejšo izpremembo težko misliti. Nastane vprašanje, kdo bo Konfucijev naslednik.

Velikemu kitajskemu modrišanu, rojenemu l. 551 pr. Kr., so dali ime Konfucius jezuitski misliljorjati. Fakta, nanabajoca se na njegovo življenje, so preprosta. Bil je sin aristokratskih roditeljev. Svojo karijero je začel kot državni uradnik, toda je v zgodnji mladosti je rad študiral in prirejal javna predavanja. Nedavno smo poročali, kaj se je ohranilo o njegovem življenju in o njegovih praktičnih reformatorskih poskusih v samoupravni in državni administraciji. Zanimivi so tudi principi, ki jih je vtepal v glavo svojim učencem in jih hotel uveljaviti. Budha je svoj cilj deloma dosegel. Mohamed je bil s svojim delom zadovoljen in tudi Kristus se je lahko pohvalil, da je padlo njegovo seme na rodovitna tla. Konfucij je pa umrl kot razočarani reformator. Najbolj ga je bolelo, da Kitajska ni mogla dobiti inteligentnega vladarja in da ga ljudje niso hoteli posnemati.

Na Kitajskem ni mesta, kjer bi ne imeli hrama, zgrajenega na čast Konfuciju. Svoji popularnosti se je imel zahvaliti v prvi vrsti za to, ker je opustil svoje učence bremena časa in misli. Ni ustanovil nove vere, marveč samo nekaj aličenega, namreč nauk, v katerem so ostala mnoga vprašanja brez odgovora. Konfucij je hotel zgraditi civilizacijo brez misticizma in čudežev. Trdil je, da človek ne more v celoti izpolniti svojih dolžnosti do ljudi; tem manj bi jih mogel izpolniti do duhov. Ni sicer negiral višjega bitja, pač

pa je trdil, da je vera v boga samo dolžnost cesarja kot sina neba. Enako je mislil o neumrljivosti. Trdil je, da človek niti o življenju ne ve vsa, kaj šele o smrti. V tem pogledu je bil Konfucij nekaj predhodnik Bernarda Shawa. Učil ni nbešar, kar bi se dalo pojasniti. Prorokovanja in inspiracije so mu bile tuje. Njegovi nauki so temeljili izključno na znanosti. Priznava je samo sedanjost kot posledice preteklosti. Redigiral je arhive svoje dežele, častil je prednike in iskal zveze med filozofij. Vse, kar je bilo in kar je, so po njegovem mnenju fakta, vse drugo je pa prarna spekulacija. Lodi je življenje od vere in prišel do neke absolutne arismetične enostavnosti. Oznanjal je slato pravilo, da mora vsak človek storiti drugim to, kar si sam želi od njih.

Nekega dne ga je eden njegovih učencev vprašal, ali bi ne kazalo zla plačevati z dobrim. Konfucij je bil v zadregi. Plačevati zlo z dobrim? S čem pa hočeš plačati dobro? Plačuj dobro z dobrim, na zlo pa odgovori tako, kakor zasluži, je odgovoril avojemu učencu. Te principe je rabil Konfucij tudi pri določanju petih glavnih dolžnosti vsakega človeka. Po njegovem mnenju je imel vsak Kitajec dolžnost do cesarja in države, do zakonske žene, do roditeljev in decev, do starejših in mlajših bratov in do prijateljev. Izpolnjevanje teh dolžnosti se mu je adele vprašanje časti. Konfucij je hotel ustanoviti civilizacijo na temeljih znanosti in zdrave pameti, ne pa na temelju nasilja. Ta cilj je bil tem plemenitejši, ker je bil postavljen v 6. stoletju pred Kristusom.

Budha v Indiji in filozof Lao Tse na Kitajskem sta iskala principe življenja v notranjosti človeka, v njegovih skrivnostih. Dočim je Konfucij govoril o humanosti in pravičnosti, je Lao Tse trdil, da sta pravičnost in humanost prazni frazi, ki služita ljudem samo za krinko. S Konfucijem se je zgodilo isto, kakor s koranom. Svoje ideje napredka ni razvil, kakor jo je razvil krščanstvo. Kitajska, ki je bila svojsa daleč pred drugimi državami, je zdaj odvisna od zunanega sveta in se mora učiti pri drugih narodih, kako je treba delati. To velja za njeno industrijo, promet, prosveto in znanost. S tem je tudi povedano, zakaj je nacionalistična vlada odredila, da morajo Konfucijeve nauke iz šol. Kljub temu pa ostane Konfucijevo ime trajno zapisano med največjimi filozofi sveta.

